

Інфляція (CPI) у листопаді

Як і очікувалося, у листопаді відбулося уповільнення зростання цін на споживчому ринку – інфляція становила 1,8 % проти 2,8 % у жовтні цього року (у розрахунку до попереднього місяця – м/м-1). У річному розрахунку (до відповідного місяця 2015 р. – м/м-12) також відбулося уповільнення інфляції до 12,1 % проти 12,4 % у жовтні, що свідчить про ослаблення тиску з боку інфляції попиту (зниження інфляційних очікувань, а також укріплення другий місяць поспіль курсу гривні).

Основними проінфляційними чинниками у листопаді були значні витрати у виробництві, зокрема на придбання енергоносіїв, а також адміністративне підвищення тарифів – подорожчання послуг ЖКГ (найбільше опалення – на 24,6 %), що у підсумку і визначило збільшення небазової інфляції, яка за розрахунками Мінекономрозвитку становила 2,9 % (м/м-1), внесок до загального ІСЦ – 1,6 відсоткового пункту (далі – в. п.). Водночас вплив базової інфляції залишався незначним – підвищення склало 0,5 % проти 0,9 % у жовтні (м/м-1), внесок – 0,2 в. п. (сформовано незначним подорожчанням продуктів харчування з високим ступенем промислової обробки та окремої продукції на непродовольчому ринку, проте їх подорожчання було меншим ніж у жовтні).

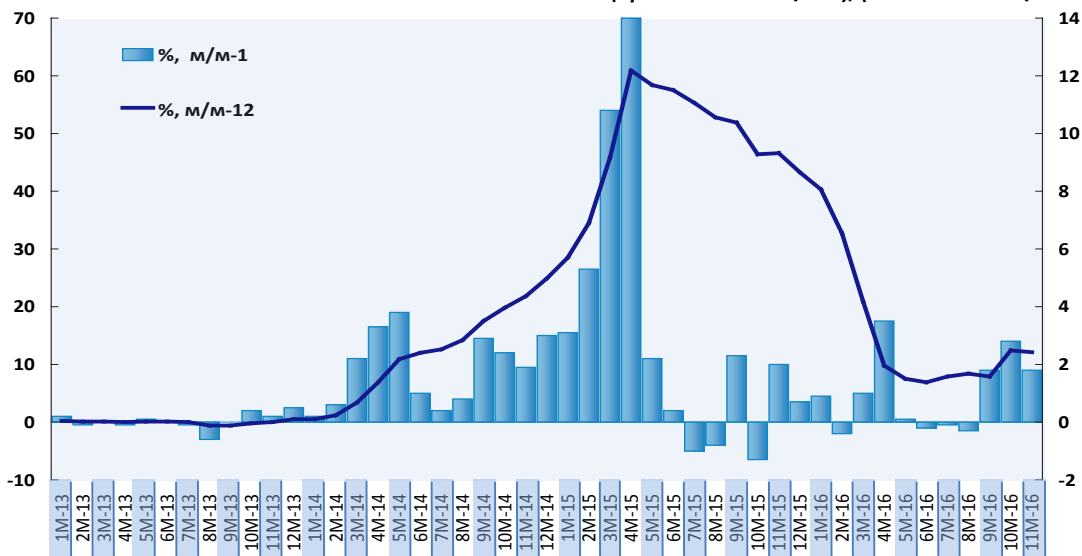
В цілому за одинадцять місяців зростання споживчих цін уповільнилося порівняно з попереднім роком і склало 11,4 % (у розрахунку до грудня 2015 р.) проти 42,3 % за відповідний період 2015 р.

Очікується, що формування помірною інфляційного тренду на споживчому ринку у грудні 2016 р. та I кварталі 2017 р. відбуватиметься під впливом дії таких факторів як сезонне зростання попиту на продовольчому ринку, що компенсуватиметься насиченістю ринку продовольством в умовах затухання впливу адміністративної складової інфляції.

«у листопаді відбулося сповільнення споживчої інфляції»

«перевищення ролі інфляції витрат над інфляцією попиту»

Рис. 1. Темпи приросту (падіння) споживчих цін, % (права шкала – м/м-1), (ліва шкала – м/м-12)

Джерело. ДСС

У листопаді цього року мало місце уповільнення темпів зростання CPI у річному вимірі до 12,1 % проти 12,4 % у жовтні цього року, що є наслідком зниження тиску з боку імпортованої інфляції. При цьому траєкторія річної інфляції була суттєво нижчою за значення минулих років (у листопаді 2016 р. – 12,1 % проти 46,6 % у листопаді 2015 р.). Значення середньорічного індексу цін (зіміна цін до відповідного періоду попереднього року) також залишалось низхідним: зі 148,7 % за підсумком 2015 року до 114,1 % у листопаді.

«має місце уповільнення темпів зростання як середньорічного рівня інфляції до 14,1 % (торік – 49,2 %), так і інфляції у річному вимірі до 12,1 % у листопаді цього року (торік – 46,6%)»

Табл. 1. Темпи приросту/зниження ІСЦ
за розділами товарів та послуг

	Листопад 2015 р., % м/м-1	Жовтень 2016 р., % м/м-1	Листопад 2016 р., % м/м-1	Питома вага у споживчому кошику, %
Усі товари та послуги	2,0	2,8	1,8	100
Зміна базового ІСЦ	0,7	0,9	0,5	46,8
Зміна небазового ІСЦ	3,1	4,5	2,9	53,2
Зростання цін				
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	3,3	7,5	5,3	11,3
Гаряча вода, опалення	17,2	42,7	22,0	2,2
Алкогольні напої, тютюнові вироби	-0,6	2,2	1,3	6,9
Різні товари та послуги	1,1	0,9	1,3	3,0
Транспорт	0,6	0,8	1,1	5,1
Продукти харчування та безалкогольні напої	2,5	1,8	1,0	50,8
Відпочинок і культура	2,0	0,3	0,8	2,0
Ресторани та готелі	0,7	1,9	0,7	2,7
Охорона здоров'я	0,6	0,5	0,3	4,1
Освіта	0,3	0,5	0,3	1,3
Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	0,6	0,3	0,2	2,5
Зв'язок	0,4	0,0	0,1	3,3
Зниження цін				
Одяг і взуття	0,8	2,5	-0,5	7,1

Джерело. ДСС, розрахунки Мінекономрозвитку

«продовольча інфляція у поєднанні з упорядкуванням адміністративно регульованих цін на 90 % забезпечили зростання споживчої інфляції»

Проінфляційними чинниками у листопаді стали:

Внутрішні:

- **адміністративні** – зростання цін/тарифів на послуги ЖКГ через подорожчання опалення на 24,6 % (з початку року – на 89,5 %), гарячої води – на 6,6 % (з початку року – на 80,8 %), в той же час, тарифи на природний газ та електроенергію у листопаді не підвищувались (за січень-листопад зросли на 42 % та 60 % відповідно);

Довідково. Наразі для запобігання будь-яких зловживань, Урядом прийнято рішення щодо нового алгоритму формування рахунків за опалення у будинках без лічильників (постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 865 «Про особливості нарахування плати за надану послугу з централізованого опалення населенню у разі відсутності у квартирі (будинку садибного типу) та на вводах у багатоквартирний будинок засобів обліку теплової енергії в опалювальний сезон 2016/17 року»).

- **сезонні:**

подорожчання окремих видів продовольчої продукції, зокрема молока на 7,3 % (середнє подорожчання саме у листопаді за попередні п'ять років за розрахунками Мінекономрозвитку становить 3,4 %), масла вершкового на 7 % (2 % відповідно), інших молочних продуктів на 4,8 % (2,2 % відповідно). Додатковий тиск на цю групу товарів створено через прискорене зростання цін у виробництві молочних продуктів – за листопад ціни збільшились на 3 %, з початку року на 18,2 %. Для порівняння ціни в цілому у харчовій провистості за листопад зросли на 0,9 %, з початку року – на 14,1 %;

- **економічні:**

збільшення собівартості сільськогосподарського виробництва;

Довідково. Сукупні витрати на виробництво сільськогосподарської продукції у січні – жовтні 2016 р. порівняно з відповідним періодом минулого року збільшились на 13,2 %.

відновлення купівельної спроможності населення (у січні-жовтні реальна зарплата зросла на 8,8 % проти скорочення на 21,8 % у січні-жовтні 2015 р.).

Зовнішні – реалізація лагового ефекту від попереднього підвищення цін на світовому ринку нафти.

Довідково. Незважаючи на зниження цін на нафту марки Brent у листопаді (за даними Світового банку – на 6,6 % до 46,4 долара США/барель), таке здешевлення не змогло нівелювати жовтнєве подорожчання на 7,7 %, тим більше, що за підсумком одинадцяти місяців ціни на нафту зросли на 23,1 %. За таких умов навіть ревальвація гривні до долара США за жовтень-листопад на 2,2 % (за одинадцять місяців девальвація – 9,7 %) не дозволила компенсувати для внутрішніх споживачів темпи подорожчання нафти на світовому ринку: вартість палива та мастил у листопаді збільшилась на 1,8 % (з початку 2016 р. – на 18,8 %).

Чинниками, які стримували розвиток інфляційних процесів залишалися:

- **економічні:**

продовження ревальваційних процесів на вітчизняному валютному ринку (за жовтень-листопад 2016 р. середньомісячний офіційний курс гривні до долара США ревальвував на 2,2 % і становив 25,7009 грн./дол. США (з початку року девальвував на 9,7 %));

збільшення пропозиції деяких продовольчих товарів, зокрема відбулося нарощування виробництва соняшникової олії (на 14,1 % за 10 місяців 2016 р. порівняно з цим же періодом 2015 р.), цукру (на 20,7 % відповідно), м'ясної продукції (виробництво м'яса ВРХ (свіже чи охолоджене) зросло на 19,3 %, свиней (свіже чи охолоджене) – на 3,8 %, птиці (заморожене) – на 37,7 %);

скорочення кредитування домогосподарств (за оперативними даними НБУ на кінець листопада 2016 р. порівняно із кінцем грудня 2015 р. кредити, надані домогосподарствам, скоротились на 8,4 %);

антиінфляційна монетарна політика (середньозважена ставка за всіма інструментами рефінансування НБУ у листопаді 2016 р. становила 16 % при інфляції на рівні 12,1 % (м/м-12));

- **поведінкові** – поліпшення інфляційних очікувань українців (за даними GfK Ukraine індекс інфляційних очікувань у жовтні знизився відразу на 1,7 пункту до значення 189);

- **сезонні** – традиційне для цього місяця зниження цін на фрукти на 4,8 %, що додатково посилено укріпленням гривні на валютному ринку (середнє здешевлення фруктів саме у листопаді за попередні п'ять років становить 3,2 %).

Довідково. У товарній структурі роздрібного товарообороту підприємств за підсумком I півріччя 2016 р. частка імпорту свіжих плодів, ягід, винограду і горіхів становить 59,1 %.

Очікування. У грудні 2016 р. та у I кварталі 2017 р. очікується продовження тенденції помірного підвищення цін, обумовленого сезонним зростанням попиту на продовольчому ринку у цей період, незначним напруженням на валютному ринку (через можливе посилення тиску з боку психологічного чинника) та підвищенням волатильності цін на світовому сировинному ринку. В цілому за підсумком 2016 р. очікуємо зростання споживчих цін на рівні близько 13,1 % [$\pm 0,5\%$] (грудень до грудня 2015 р.).

Ризиком пришвидшення інфляційних процесів у найближчі місяці є посилення ролі інфляції витрат, зокрема через стрімке зростання вартості енергоносіїв, що змусить товаровиробників закласти відповідні ризики у ціну, а також подальше різке погіршення інфляційних очікувань населення.

«зниженню
цінового тиску
сприяло
поліпшення
інфляційних
очікувань
українців»

«очікуються
тенденції
помірного
підвищення цін
на споживчому
ринку»